

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ Š. Š.**, nar. X., bývajúceho v N., **2/ Š. Š.**, nar. X., bývajúceho v N., **3/ Ing. B. T.**, bývajúcej v N., **4/ Mgr. P. O.**, bývajúcej v I., **5/ E. T.**, bývajúcej v N., **6/ M. V.**, bývajúcej v L., **7/ Bc. K. Š.**, bývajúceho J.V., **8/ Ing. Z. Š.**, bývajúceho J.V., všetci zastúpení H., s.r.o., so sídlom v B., IČO: X., proti žalovaným **1/ Slovenskej republiky – Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Župné námestie č. 13, IČO: 00 166 073, **2/ Slovenskej republiky – Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Pribinova č. 2, IČO: 00 166 073, **3/ Slovenskej republiky – Ministerstvu financií Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova č. 5, IČO: 00 151 742, **4/ Slovenskej republiky – Ministerstvu hospodárstva Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Mierová č. 19, IČO: 00 686 832, **o náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 9 C 152/2004, o dovolaní žalobcov 1/ až 8/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. mája 2011 sp. zn. 4 Co 471/2010, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalovaným 1/ až 4/ nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Žalobcovia sa v konaní domáhali, aby súd uložil žalovaným povinnosť zaplatiť im peňažné čiastky uvedené v žalobe, predstavujúce škodu, ktorá im bola spôsobená nesprávnym úradným postupom štátneho orgánu podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym

úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“) v prípade tzv. nebankového subjektu. Škoda žalobcom vznikla tým, že žalovaní nekonali v medziach svojich kompetencií a nezamedzili činnosti tzv. nebankových subjektov, s ktorými žalobcovia vstúpili do zmluvných vzťahov.

Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 10. júna 2010 č.k. 9 C 152/2004-122 žalobu zamietol, žalovaným 1/ až 4/ náhradu trov konania nepriznal. Právnu vec pôvodne označenej žalobkyne 6/ K. V. uznesením z 10. júna 2010 č.k. 152/2004-121 vylúčil na samostatné konanie. Súd prvého stupňa vychádzal z toho, že žalobcovia uzavreli so spoločnosťou B. a A. zmluvy o tichom spoločenstve, na základe ktorých im poskytli vklad tichého spoločníka zúčastňujúceho sa na podnikaní vo výške uvedenej v zmluvách s tým, že po uplynutí dohodnutého času im bude vyplatený vklad zvýšený o úrok dohodnutý v zmluve. Podľa názoru súdu žalobcovia v konaní nepreukázali naplnenie žiadnej z podmienok zodpovednosti štátu za škodu podľa § 18 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. a nestotožnil sa s názorom žalobcov, že za majetkovú ujmu vo výške uvedenej v žalobe, ktorá im vznikla v dôsledku nedodržania záväzkov spoločnosti B. a A. nesie zodpovednosť štát a jeho orgány v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. Úkonmi žalobcov a označených spoločností (B. a A.) boli založené právne vzťahy, do ktorých štát nemal oprávnenie zasahovať. Štát mal v zmysle zákona č. 385/1999 Z.z. o kolektívnom investovaní oprávnenie vykonávať dohľad a prípadne ukladať sankcie na dosiahnutie nápravy, len ak išlo o investovanie podľa tohto zákona. V prejednávanej veci ale o tento prípad nešlo. Výrok rozsudku, ktorým žalovaným nebola priznaná náhrada trov konania, odôvodnil okresný súd poukazom na § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobcov rozsudkom z 25. mája 2011 sp. zn. 4 Co 471/201 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Zhodne so súdom prvého stupňa dospel k záveru, že v konaní neboli preukázané predpoklady pre úspešné uplatnenie zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom žalovaných. Na odôvodnenie výroku vo veci samej zhodne so súdom prvého stupňa uviedol, že štát v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. nenesie zodpovednosť za majetkovú ujmu, ktorá vznikla žalobcom. V súvislosti s uzatváraním zmlúv a pôžičke o tichom spoločenstve medzi žalobcami a B. a A. žalované orgány nevykonávali žiadnu činnosť spojenú s ich právomocami a nemohli tak porušiť žiadne povinnosti ustanovené právnymi normami. Nešlo o prípad, na ktorý by sa vzťahoval zákon č. 385/1999 Z.z. o kolektívnom investovaní. Výrok o náhrade

trov odvolacieho konania odôvodnil § 224 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.

Rozsudok odvolacieho súdu napadli žalobcovia dovolaním, ktoré odôvodnili tým, že im bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Odňatie možnosti konať pred súdom videli v tom, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu je nepreskúmateľné, arbitrárne a formalistické, ako i že neboli vykonané nimi navrhnuté dôkazy, ktoré boli dôležité pre rozhodnutie vo veci samej. Vyčítali súdom oboch stupňov, že „pri posudzovaní rozsahu povinností žalovaných vo vzťahu k činnosti nebankových subjektov podľa zákona o investičných spoločnostiach, zákona o kolektívnom investovaní a zákona o bankách upriamili pozornosť na formálnu stránku vymedzenia pôsobnosti daných zákonov a zmluvnú formu a povahu právnych vzťahov nebankových subjektov so svojimi klientmi. Formalisticky sa riadili len literou zákona, bez toho, aby vyhodnotili jeho cieľ a účel v kontexte relevantných ústavných princípov a obsahu a rozsahu činnosti nebankových subjektov“. Podľa ich názoru nie je v právnom štáte prípustné, aby sa orgán verejnej moci zbavil zodpovednosti dohľadu nad určitým sektorom hospodárskeho života s poukazom na skutočnosť, že určitá činnosť, resp. pôsobenie určitého subjektu nenapĺňajú formálne náležitosti zákonom predvídanej činnosti. Žalovaní mali povinnosť skúmať, či s ohľadom na svoj obsah činnosť nebankových subjektov spĺňa alebo nespĺňa podmienky stanovené zákonom o investičných spoločnostiach, zákonom o kolektívnom investovaní a zákonom o bankách, a ak si túto povinnosť neplnili, je daný zodpovednostný vzťah štátu za spôsobenú škodu. Z uvedených dôvodov žiadali napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Žalovaný 2/ vo vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie ako neprípustné „zamietnuť“.

K dovolaniu žalobcov sa vyjadril aj žalovaný 4/, ktorý uviedol, že sa v plnej miere stotožňuje s rozhodnutiami súdov a žiadal dovolanie žalobcov „zamietnuť“.

Žalovaní 1/ a 3/ sa k dovolaniu žalobcov písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr,

či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie súdu. Výnimočnosti tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti. Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, len v prípadoch, v ktorých ho pripúšťa zákon (viď § 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovoláním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Keďže podané dovolanie nesmeruje proti zmeňujúcemu rozsudku, ale takému potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné ani takému potvrdzujúcemu rozsudku súdu prvého stupňa, v ktorom súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4, nemožno prípustnosť podaného dovolania vyvodiť z § 238 ods. 1 O.s.p., ani z § 238 ods. 3 O.s.p.

S ohľadom na § 242 ods. 1 O.s.p. dovolací súd skúmal, či procesná prípustnosť dovolania nevyplýva z § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi

konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. v dovolaní namietané neboli a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo. Prípustnosť dovolania žalobcov preto z týchto ustanovení nemožno vyvodit'.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti postupu odvolacieho súdu sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či odvolací súd svojím postupom (ne)odňal dovolateľom možnosť konať pred súdom. Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný postup súdu priečiaci sa zákonu alebo inému všeobecne záväznému právnomu predpisu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných práv účastníka občianskeho súdneho konania. Dovolací súd z obsahu spisu nezistil, že by konanie pred súdmi nižších stupňov bolo postihnuté procesnou vadou, znemožňujúcou žalobcom realizáciu ich procesných práv.

Dovolatelia za procesnú vadu konania uvedenú v § 237 písm. f/ O.s.p. považujú (nimi tvrdenú) nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu a nevykonanie nimi navrhnutých dôkazov.

Vada konania uvedená v § 237 písm. f/ O.s.p. znamená vždy porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). To však neznačí, že by zároveň nevyhnutne platil aj opak, teda to, že každé porušenie práva na spravodlivý súdny proces dosahuje intenzitu (až) vady konania v zmysle § 237 O.s.p. Najvyšší súd v tejto súvislosti poukazuje aj na obsah uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) z 10. novembra 2011 sp. zn. IV. ÚS 481/2011, v ktorom sa konštatuje, že „ústavný súd už vo svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že vada konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. znamená porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 261/06). To však, ako už ústavný súd spresnil (II. ÚS 148/09), neznamená, že by vždy zároveň platil aj opak“.

Ústava Slovenskej republiky neupravuje, aké dôsledky majú jednotlivé procesné nesprávnosti (vrátane nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu), ku ktorým v praxi dochádza

v konaní pred súdmi, ani nestanovuje predpoklady ich možnej nápravy v opravnom konaní. Bližšiu úpravu ústavne garantovaného práva na súdnu ochranu obsahuje Občiansky súdny poriadok, ktorý vo svojich ustanoveniach predpokladá aj možnosť vzniku určitých procesných pochybení súdu v občianskom súdnom konaní. V nadväznosti na podstatu, význam a procesné dôsledky týchto pochybení upravuje Občiansky súdny poriadok aj predpoklady a podmienky, za ktorých možno v dovolacom konaní napraviť procesné nesprávnosti, ku ktorým došlo v konaní na súdoch nižších stupňov. S niektorými najzávažnejšími, taxatívne vymenovanými procesnými vadami, ktoré zakladajú zmätočnosť, spája Občiansky súdny poriadok prípustnosť dovolania (viď § 237 O.s.p.); vady tejto povahy sú zároveň aj prípustným dovolacím dôvodom (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.). Aj niektorým ďalším vadám inej procesnej povahy majúci za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (tzv. iným vadám konania) pripisuje Občiansky súdny poriadok význam, avšak – na rozdiel od v § 237 O.s.p. taxatívne vymenovaných procesných väd – (len) v tom zmysle, že ich považuje za relevantný dovolací dôvod (viď § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorý možno uplatniť iba v takom dovolaní, ktoré je procesne prípustné (vada takejto povahy sama osebe prípustnosť dovolania nezakladá).

Na posúdenie prípustnosti dovolania, aj z aspektov vyplývajúcich z § 237 písm. f/ O.s.p., je zásadne príslušný dovolací súd (viď IV. ÚS 238/07). Na základe uznesenia občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bol v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 111/1998 uverejnený rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. augusta 1997 sp. zn. 2 Cdo 5/1997, v ktorom dovolací vyslovil názor, že „konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) aj vtedy, ak odvolací súd svoj právny záver riadne neodôvodnil, takže jeho rozsudok zostal nepreskúmateľný“. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu je názor zaujatý v uvedenom rozsudku plne opodstatnený aj v prejednávanej veci a dovolací súd ani v nej nemá dôvod odkloniť sa od tohto názoru. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý rozhoduje v preskúmvanej veci, pri doterajšom rozhodovaní vždy dôsledne zastával názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladá (len) tzv. inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., nie však procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (príkladmo možno uviesť týmto senátom prijaté rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 235/2010, 3 Cdo 236/2010, 3 Cdo 135/2011). Právna kvalifikácia nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia súdu nižšieho stupňa ako dôvod zakladajúci (len) tzv. inú vadu konania pritom vyplýva aj z rozhodnutí iných senátov Najvyššieho súdu

Slovenskej republiky (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 135/2010, 2 Cdo 137/2010, 4 M Cdo 5/2009, 5 Cdo 216/2010, 7 Cdo 55/2011).

Pokiaľ teda žalobcovia namietajú nedostatočné odôvodnenie a nepreskúmateľnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd uvádza, že namietaná okolnosť, i keby bola námietka žalobcov opodstatnená, by nezakladala procesnú vadu konania uvedenú v § 237 písm. f/ O.s.p. a v dôsledku toho ani prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

Navyše (dovolací súd to uvádza len ako poznámku) zo spisu vyplýva, že odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol stručne rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská oboch procesných strán k prejednávanej veci, obsah odvolania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednaný prípad a z ktorých vyvodil svoje závery. Prijaté závery primerane vysvetlil (pozn.: dovolací súd sa ich správnosťou nezaoberal). Rozhodnutie odvolacieho súdu umožňuje preskúmať, ako, na základe čoho a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol. Skutkové a právne závery odvolacieho súdu nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky; odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ako celok spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 O.s.p.).

Pokiaľ ide o námietku žalobcov nevykonania všetkých navrhovaných dôkazov, je súdna prax jednotná v názore, že ak súd niektorý dôkaz nevykoná, môže to viesť prípadne k nesprávnym skutkovým zisteniam a v konečnom dôsledku aj k vecne nesprávne rozhodnutiu, nie však k odňatiu možnosti konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. (viď R 37/1993, R 125/1999 a R 6/2000). K procesným právam účastníka nepatrí, ako sa žalobcovia mylne domnievajú, aby bol súdom vykonaný každý nimi navrhnutý dôkaz. Rozhodovanie o tom, ktoré z navrhnutých dôkazov budú vykonané, patrí vždy výlučne súdu, a nie účastníkovi konania (§ 120 ods. 1 O.s.p., § 213 O.s.p.). Ak súd prípadne aj rozhodne, že navrhnuté dôkazy nevykoná (napr. preto, že sú pre vec nevýznamné alebo nadbytočné), nemôže to byť považované za postup odnímajúci účastníkovi konania možnosť konať pred súdom.

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky odmietol dovolanie žalobcov ako procesne neprípustné (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.), pričom sa nezaoberal vecnou správnosťou dovolaním napadnutého rozhodnutia.

V dovolacom konaní neboli žalobcovia úspešní; právo na náhradu trov dovolacieho konania vzniklo žalovaným 1/ až 4/ (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal žalovaným náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nepodalí návrh na priznanie náhrady týchto trov (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 11. decembra 2012

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková